Második évfolyam. 19-ik szám. Kolozsvártt, csütörtök, 1872. január 25.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . . 3 „
Egy hóra . . . . . 1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:
Négyszer hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)
„ Haasenstein és Vogler (Seyler Markt 11.)
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9 sz.
Nyilttéri czikkek
garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Belső-farkasutcza 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek dijaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

A „KELET“

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára
kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legczélszerübben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállitása körül alólirott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. | Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. | Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánynyal szolgálunk t. gyüjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet“ előfizetői részesülnek.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Pest, 1872 jan. 20.

(B.) Vessünk még egy futó pillantást a cultus- és honvédelmi miniszter urak költségvetése felett folytatott vitákra.

A cultusminiszter költségvetése feletti vita meggyőzhetett mindenkit arról, miszerint a magyar parliament nevelési és közművelődési czélokra nem fukar, s ha a cultusminiszter költségvetése tárgyalása több időt vett igénybe, annak oka nem az volt, mintha akár jobbról, akár balról vonakodtak volna a szükséges kiadásokat megszavazni, *) hanem az, mert többen voltak kivált a baloldalon, kik alkalomszerünek tartották tudományos értekezésekkel mulattatni a parliamentet, mely bizonyos tekintetben élvezetes lehetett, de igen sok drága időt rabolt el a parliamenttől.

A honvédelmi miniszter költségvetésének tárgyalása ugyan kevesebb időt vett igénybe, de itt már élesebben álltak szemben a pártok.

A szélső-bal semmit sem akart megszavazni. Azért-é, mert meg van győződve arról, hogy eljött az általános béke korszaka, a midőn külső megtámadásoktól már nem is félhetünk, vagy más mellékes czélokért: ne kutassuk.

A balközép a honvédség iránt elismeréssel nyilatkozott s e czélra nem vonakodott megszavazni a kért összegeket; azonban egy oly határozati javaslattal lépett fel, mely ha elfogadtatik, az 1867-diki kiegyezkedés és a közös védelemről szóló törvény per incidens való megdöntését vonta volna maga után.

Azt hitte-é a baloldal, hogy eléggé gyermeteg tacticája sikerül; vagy csak amaz ismeretes jelszót: „Carthaginem delendam esse censeo“, akarta ismételni most a választások előtt; mi nem tudjuk.

Annyi haszna mindenesetre volt a baloldal ezen fellépésének, hogy gr. Lónyay miniszterelnöknek alkalma nyilt constatálni, hogy ő is, mint gr. Andrássy, határozottan az 1867. 12. t. cz. alapján áll, s ezzel sok koholt mende-mondának vetett véget.

Nem vitatjuk, ha vajjon a baloldal ezen eljárása használni fog-é a baloldalnak a vidéken, a hová talán számitva lehetett; de némelyek állitják, miszerint a választások alkalmával, miután az általános védkötelezettséget megtámadni ma már nem korszerü, a baloldal kortesei a magyar hadsereg és a honvédség merev elkülönitése mellett fognak izgatni, ugy festvén le a közös hadserget, mint czélaránytalant, költségest s mint olyant, mely nem birhat oly hazafias szellemmel, a milyen szükséges egy oly hadseregnél, mely a hazát megvédeni van hivatva.

Nem akarjuk vitatni ezuttal, ha vajjon egy külön magyar hadsereg felállitása és fentartása nem kerülne-é még többe; de állitjuk azt, hogy hazánk védelmére nem volna előnyös a sok jól feszerelt és begyakorolt európai hadsergek közepette egy ily kisérletet tenni.

Általában a honvédelmi miniszterium költségvetése feletti vita alkalmával tétettek, különösen a szélsőbal részéről, oly nyilatkozatok is, melyek miután különösen a közös-hadsereg ellen voltak intézve, nem mondhatók opportunusoknak; mert tudjuk azt, miszerint a ki ellen bizalmatlanságunkat fejezzük ki, az rendszerint el szokott tőlünk idegenedni.

Most a horvát-ügy foglalkoztatja a lapokat s tegnapelőtt Miletics is felhozta a házban ezen kérdést, mely által alkalmat nyujtott gr. Lónyay miniszterelnök urnak arra, hogy kinyilatkoztassa, miszerint a magyar kormány minden kezében levő eszközöket fel fog használni, a magyar alkotmány, a szerződések, és Magyarország területi épsége tiszteletben tartására.

Mi meg voltunk győződve, hogy a miniszterelnök urnak, a horvátokkal Bécsben folytatot tractatusai czélra nem fognak vezetni; de azért ezen eljárást még is helyesnek tartjuk, és pedig nem velünk vagy a horvátokkal, hanem az európai közvéleménynyel szemben; mert most már még tisztábban van constatálva, mint eddig, hogy a magyar kormány és parliament minden loyalis, de törvényes lépésre kész a horvátokkal szemben.

Tul vannak-é szárnyalva a mérsékeltebb horvát-ellenzékiek, vagy csak taktikából folytatták Bécsben az egyezkedést: majd megmutatják a választások.

Az iránt azonban tisztában lehetnek a horvát urak, miszerint, miután a nekiek átnyujtott tiszta ivre Horvátország közbejöttével reáiratott a szerződés, a magyar kormány és parliament ezen szerződést meg fogja tartani s Magyarország területi épségét fentartani képes lesz.

*) A külön-vélemény nehány tételt törülni akart! Szerk.

Kolozsvár, jan. 24. 1872.

(L—t.) Az országgyülési baloldali kör is kiadá kiáltványát, melyben az ország különböző vidékeit felszólitja, hogy alakuljanak, mint párt s válaszszanak megbizottakat, kik őket egy országos pártértekezleten képviselhessék.

A kiáltvány elannyira halk hangon van tartva, hogy szintugy a lehangoltság szózatának is lehetne nevezni s azon dolgok és tettek közé lehetne sorozni, a melyek: sunt ut sint.

Még csak a szokott „jogfeladási“ vád sem fordul elő benne, annál kevésbé a jog-„eladás“.

Sőt elég őszinte annak bevallására is, hogy „nem mindig követi nyomban a siker a küzdelmet“ s e vallomás erejét alig csökkenti valamennyire, az utána vetett vigasztalás, hogy „a jó ügy melletti küzdelem sikere el nem maradhat“, mely tétel azonban, zárjel közt legyen mondva, kétélü egy fegyver s igen könynyen visszafordithető ez alkalommal oda, a honnan származik.

Jellemezhetjük e fölhivást avval is, hogy igen szégyenlős, vagy, ha jobban tetszik: politikus és circumspectus, midőn ők, a gátot nem ismerő küzdelem férfiai előre kimondják, hogy a baloldal czéljai kivitelét „akarja — megválasztva az időt, a módokat és eszközöket, minden rázkodás és *annak, a mi jó van a létező viszonyokban*, veszélyeztetése nélkül.“

Bóknak vegyük-e e passust saját pártunkkal szemben, mely tebát még is tudott, még a baloldali párt-manifestum vallomása szerint is, valami jót produkálni; vagy pedig egy uj maneuvre-e ez, mint a midőn az ellenfelet saját lefoglalt ágyuival kezdjük czélba venni?

Talán nem is annyira bók, mint a hallgatólag elismert igazság önkénytelen bevallása; talán nem is pártunk jelszavának: az eszélynek őszinte elfogadása, mint inkább annak a vezérnek cselfogása, ki a végszükségben kétszeres adagokat adat a várőrségnek, hogy elhitesse az ellennel, az éléskamara tömött voltát.

De bármelyik e két feltevésből: annyi áll, hogy im, maga a baloldal kénytelen elismerni, hogy még sem állunk oly kétségbeejtő rosszul, mint ők szeretik hiresztelni, és hogy a politikában nem a személyes bátorság — vulgo eszeveszettség — hanem a viszonyok bölcs latravetése, nem a hü-bele Balázs módjára való tüzbe rohanás, hanem „az idő, mód és eszközök megválasztása“ a fő s igy ő maga szolgáltatja ki a legfényeseeb dicséretet pártunknak.

Ime a sallangok, melyek a manifestum tulajdonképi magvát körül veszik. De, ha tekintjük magát a magvat, semmi egyebet nem találunk ott, mint a régi, untig elcsépelt szalmát, az 1868. április elsei (!) u. n. programm száraz ismétlését.

Azóta ugyan sok viz lefolyt a — Rajnán s bizony a Newán is; a Dráva és Száva vize sem mondhatnók, hogy épen megállapodott volna — ha ugyan fölfelé nem indult; azt is tapasztalhatók, hogy a Moldva és a Lajtha csunya zavaros habfodrokat vet olykor-olykor s igy méltán várhatók, hogy a tiszai halászok is szemügyre veszik a többi vizek változását s a szerint vetik ki hálójukat, de ezek bizony, mintha csak mind Bourbonok lennének, nem tudnak, nem akarnak semmit tanulni.

Az, hogy az ország azóta választott és pedig ama programm ellenében; hogy az eredmény és siker az elméletileg fölállitott formák hathatós igazolásául szolgáltak; hogy a magyar történelem lapjai

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Londoni levél.

London, 1872. jan. 16.

Nem az udvari nagy elfogadásokról, vagy a walesi herczeg gyors üdüléséről; nem is a roppant világ-város valamelyik fényes nevezetességéről kivánok e lapok t. olvasói előtt egy negyed órácskát fecsegni. Amazok bennünket, erdélyieket vajmi kevéssé érdekelnek; emezek pedig inkább csak fájó érzéseket keltenének odahaza, mert a fénytől, gazdagságtól még most igen, igen távol van bár alapjában dus, de még oly kevéssé kiaknázott országrészünk.

Inkább a szegénységnek, mely a roppant gazdagság mellett itt oly sokszoros és kinos benyomásokat keltő ellentétet képez, kivánom egy oly részecskéjét vázolni, mely a brit szigetek lakóinak általánossá vált jótékonysági munkássága által jórészt elveszté s folyton veszti sértő, visszatetsző voltát s mely, habár kicsinyben, általunk is utánozható lenne. Mert szerintünk nem annyira a politikai, mint a társadalmi reformokra kellene azt a nagy erőt forditanunk, mely most párttorzsalkodásainkban emészti föl magát, pedig helyes irányba terelve, hatalmas eredményeket volna képes előidézni.

A társadalmi közszellem, ez hiányzik nálunk legnagyobb mértékben. minek egyik legáldásosabb eredményét a mivelt külföld ezer, meg ezer human intézményei tüntetik föl. Vajha e téren látnánk nemes versenyt oda haza!

De bocsánat, egészen eltértem tárgyamtól, jobban mondva még rá sem tértem s a helyett, hogy Londonról, beszélek otthonról. Hiában! a magyar a külföld fénye és nyomora közt sem feledheti édes hazáját s mindent, mit itt lát, szereti a hazai viszonyokkal párhuzamba tenni.

A brit fény és nyomor ellentéte sehol oly kiáltó szinben föl nem tünik, mint Londonban, ha a városok ez orjásának keleti és nyugoti végét összehasonlitja az ember. Mig a nyugati részen a palotaszerü házsorok és a pompás Squarek mind ujabb és ujabb területet lepnek el s az épitési vágyat e pompás kéj-paloták orjási lakbérei folyton fokozzák: addig a keleti rész szegényes utczáival, melyek a mindig sürübbé váló ipar-telepek közt nyulnak el, nagyon is szomoru képet mutat.

A londoni épitkezés megölő betüje az a sajátságos hiba, hogy itt a házak idegen földön 99 évre emeltetnek s ez idő leteltével az épület a föld tulajdonosára száll. Ennek következése azután az a széllel-bérelt épitkezési modor, mely London keleti felének házairól kiáltva kiált reánk. A vállalkozók aztán természetesen azon voltak, hogy minél kisebb téren, minél több lakást szorithassanak össze s igy a legmagasabb házjövedelemre számithassanak.

Egymás hátára épiték hát a házakat; beépitették az udvarokat is; minden kigondolható módon fokozták a házbéreket, mig az évek hosszu során át az összepréselt lakások mind lejebb s lejebb szálltak és már csak szegény, proletarius lakókat valának képesek maguknak szerezni.

De tudjuk, hogy nálunk is — elkezdve a kálvinista papokon, le a faluvégi czigányig: a legszegényebb néposztályok dicsekedhetnek legtöbb „isten áldás-“sal — gyermekkel, — s biz' az a büszke brit földön sincsen másképpen. Az államnak, községnek és jótékonyságnak tehát épen e tultömött lakásokra kelle, hogy hova tovább mind jobban figyelmöket forditsák, mert a szurtos lakok szegény bérlői egész naphosszant a házan kivül keresik kenyerüket, mig gyermekeik otthon, elhagyatva nőttek föl, legtöbbször mint a társadalom született ellenségei.

Mert a munkás nép magukra maradt gyermekei az utczákon kóborolva, semmi felügyeletben, gondozásban nem részesülve, valóban a társadalom veszélyeként valának tekinthetők.

Szegények oskoláit — ragged Schools — állitták föl tehát, melyekben nemcsak ingyen tanitást, hanem rendes foglalkozást is nyernek s igy elvonatnak a henyeségtől, a bünök szülőjétől.

Angliában mind az állam, mind a községek mondhatni oriási szegény-adókat vetnek a vagyonosokra, de a könyörülő szivek még ezen felyül is töméntelent áldoznak, hogy a koldus gyermekeket jótéteményeikkel elárasztva ez iskolákba, a rendszeres munka körébe csalogassák. A feladat az volt, hogy a tolvajság, a koldulás, a dologtalanság, a prostitutió örvényétől szabadittassanak meg s a társadalom e föladatot valódi angól gyakorlatisággal oldá meg. Hogy a szülők kész szivvel engedjék át gyermekeiket, s hogy ezek kézzelfogható hasznát lássák a tanulásnak a semmit tevő koldulás fölött: az ingyenes szegények oskoláit összekötötték ipar-neveléssel és tápintézetekkel, hol a gyermek egy fél pemnyért ($2^1/_2$ kr.) kenyeret és táplevest kap s még e csekély összeg megszerzésére is alkalom van nyitva.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

a mohácsi vész óta soha csak megközelitőleg sem tudnak Magyarországnak a mostanihoz hasonló önállóságáról beszélni, hogy a magyar 1849 óta még csak álmodni sem tudott oly eredményekről, melyeket ma ténylegesen élvez; hogy az általuk is proclamált eszély azt tanácsolja, hogy az eddig sikeresnek bizonyult utat ne hagyjuk el ábrándképekért, hogy megint ott kezdjük, a honnan kiindulánk — mindez semmit sem nyom „az országgyülési baloldali kör" előtt és egész naivitással vallja be az országnak, hogy mi ugyan ma sem vagyunk bölcsebbek, mint ezelőtt négy évvel — a midőn jobbnak tartád, hogy ne indulj utánunk — hanem most már meggondolkodhatnál s helyesnek itélhetnéd, a mit akkor elvetettél.

És ők nevezik magukat reformpártnak!

Szerencse, hogy az egész kiáltvány bevallja hangja által, hogy itt nem épen egészen komoly dologról és szándékról van szó, s hogy — valószinüleg maga ez a párt ijedne meg legjobban nem remélt győzelmétől.

Ugyan mit is tudna akkor kezdeni, hogy korábbi hangos igéreteit elfeledtesse azokkal, a kiknek tette?!

Szerencse, hogy e zavar nem fog bekövetkezni.

A magyar józan ész utját állja. .

Országgyülés.

Pest, január 20. 1872.

Elnök Somsich Pál, jegyzők Bujánovics, Jámbor.

Nehány kérvény bemutatása után Miletics Sv. az iránt interpellálja a horvát ministert: mivel igazolja, hogy a horvát tart. gyülést fölöszlató kir. leirat jan. 11-ről kelt, holott a gyülés csak jan. 15-én ült össze, s igy 11-én még nem szolgáltathatott okot a fölöszlatásra.

Sürgeti még a feleletet a Lonskopolji ügyben beadott korábbi interpellatiójára.

Jókai Mór a pénzügyministerhez intéz interpellatiót, hogy minő, részéről tett igéret nem teljesitése miatt fenyegetőzik a bécsi nemzeti bank avval, miképp magyarországi filialéinek adott hitelt le fogja szállitani, hogy mit és mikor szándékozik valamit tenni Magyarországnak jelenlegi káros és alárendelt helyzetéből kimentésére?

Kerkapoly pénzügyminister röviden elmondja, hogy ő nem a bank érdekében, de állásánál fogva rárótt kötelmei folytán a bankügy rendezése végett azt igérte a banknak, hogy a bankkérdésnek mielőbbi napirendre tüzését fogja sürgetni. Ez igéretet teljesité is, midőn a mult ülésszak végén kérte a házat, hogy ama bankkérdést vegye elő az által, hogy a bankenquette jelentését a jövő ülésszakban első rendben napi rendjére tüzze. Most ujra kéri a házat, hogy a bankkérdés az ujonczozási tjavaslat bevégzése után napirendre tüzessék. S akkor aztán megadja az interpellatio többi pontjaira is a választ.

Jókai a válaszban megnyugszik s a ház elhatározta a bankkérdésnek az ujonczozási és budgettörvény után leendő tárgyalását.

Bobori tv.-javaslatot ad be az 1871. 18. t.-czikk 67. §. a polgármesterek fizetésére vonatkozó határozatának felfüggesztéséről.

Következik a miniszterium előterjesztése a határőrvidék rendezéséről, mely egyuttal kéri a budgetnek a határőrvidékre vonatkozó s függőben hagyott tételeit is megszavaztatni.

Itt jött napirendre Miletics Svetozárnak régebbi határozati javaslata, mely a határőrvidék polgárositásának alkalmából a Horvátországhoz tartozó határőröknek a horvát tartománygyülésbe leendő meghivását kéri, a magyarországi határőrök számára pedig egy ad hoc képviseletet követel, mely a nép kivánalmait formulázza!

E javaslatát indokolni akarván Miletics ur, intette a kormányt, hogy ne éljen vissza hatalmával, mely még ugyan most kezében van, de hát a jövőt senki sem tudja, a határőrvidék iránt uj politikát kezdjen, mert a jelenlegi ott csak elkeseredést szül — ezeket megelőzőleg pedig bebizonyitani igyekezett, hogy a határőrvidék jövedelme födözi kiadásait s igy nem szorul Magyarország támogatására. Kéri javaslata elfogadását.

Tisza Kálmán utal a hat javaslat azon ellenmondására, mely a Horváth- s Magyarországhoz tartozó határőröket külön más móddal akarja megvoksoltatni az alkotmányosság elvagy el nem fogadására, és hangsulyozza, hogy mindjárt 1867-ben kellett volna országgyülésünkre a horvátokat meghivni. Végül igéri, hogy ő és pártja szigorun ellenőrzendi a kormányt, hogy pontosan végrehajtja-e a polgárosító szabályi rendeleteket.

Kerkápoly minister megjegyzi Miletics ellenében, hogy a határőrvidék alkotmányos joga nem a fejedelem elhatározásával kezdődik, hanem tulajdonképen ott, hol Magyarországé, mióta ennek kiegészitő része. S hogy mindamellett ott is 1867-ben egyszerre, mint Tisza kivánta volna, nem jöhetett létre az alkotmányosság, oka az alkotmányos aera azon föltételei, melyek a határőrvidéken nem voltak meg, s azon akadályai, melyek ott ellentétes institutiókban mélyen gyökeredzettek; — ez akadályok lehordása pedig csak lassanként történhetvén, a polgárositás is még eddig csak részben történhetett. A forma hamar megadható, de az alkotmányosság lényegét csak hosszabb idő teremti meg. Számadatokkal bizonyitja be, hogy a határőrvidék most még nem födözi bevételeivel költségeit; később a befektetések gyümölcsözésekor e körülmény is változhatik. Kéri a budget ide vágó tételeinek megszavazását. (Helyeslés.)

A vitában részt vettek még ismert eszmenetükkel Babes Vincze s Maximovics M. Mileticset pártolva, — továbbá Táncsics Mihály, ki azon eredeti, de nem helytelen érvvel lépett föl, az ad hoc határőrgyülés eszméje ellen, hogy hisz a jobbágyokat sem kérdezték meg 1848-ban, midőn a magyar országgyülés a jobbágyság eltörlésének áldásában részesité őket.

Végül Lónyay ministerelnök szólalt föl: Miletics dönthetlen ténynek állitá, hogy a határőrvidék alkotmányosságával nem volna a kormánynak komoly szándéka. Ez állitólagos tény megczáfolására más tényeket állit szembe; tény, hogy a határőrvidék egy részo már élvezi alkotmányos jogait, s a többi részben is megtétettek már az előkészitő intézkedések, tény, hogy ezeket a nép Miletics állitásával ellenkezőleg nagy megelégedéssel fogadta. Biztositja Mileticset, hogy a magyar kormány nem fog visszaélni hatalmával, de Magyarország intergritása s a korona jogainak megvédése érdekében az ellentétes irányzatok ellen, hatalmával igen is élni fog (Hosszas éljenzés a ház mindeu oldaláról.)

A ház ezután az előterjesztést tudomásul vette s a költségvetés idevágó tételeit megszavazta.

Következett azután Móricz Pál határozati javaslata, mely az állam ingó javainak jelenlegi állapota iránt — összehasonlitással az átvételi s mostani állapot között — kormánykimutatást követel, az államszolgálat rendezése s a nyugdijazás szabályozása iránt törvényjavaslatokat sürget.

Széll Kálmán előadja a központi bizottság nézeteit. A határozati javaslat első pontja iránt korrekt kimutatással fog szolgálni a zárszámadás, természetesen az ingó vagyon 1867-ki átvételi s jelenlegi állapotának összehasonlitása nélkül, melyet azonban minden ember megtehet egyszerü számitás segélyével Az államszolgálatot rendezni azonban egy törvényjavaslattal nem látja czélszerünek, helyesebb s jobb közigazgatás egyes részeinek fokonkénti rendezése az évi költségvetés benyujtásakor; de utasitani kivánja a ministeriumot a hivatalok lehető kevesbitése s az ügyrend egyszerüsitése iránt. A harmadik pontra nézve helyeslőleg nyilatkozik és sürgeti a nyugdijszabályozásra vonatkozó már egyszer beadott, de javitás végett visszavett javaslatnak mielőbbi benyujtását.

A ház a központi bizottság ezen javaslatát fogadta el, s igy Móricz hat. javaslatának első két pontja elesett. Helybenhagyatott azután az egyetemi olvasókör könyvtára részére 1500 frtnak megszavazása — s végleg elfogadtattak a tegnapi megszavazott tv.-javaslatok.

Ülés vége 3 órakor.

KÜLFÖLD

Kolozsvártt, jan. 24.

(S.) A **franczia nemzetgyülés** ujra elmondhatja: „Habemus papam!" Végre mégis sikerült a haragvó Achillest, ki már-már sátrába akart vonulni, visszavinni az elnöki székbe. A nemzetgyülés f. hó 20-án tartott ülésében Thiers egy izenetét olvastatta föl, melyben saját és társai nevében lemondását jelentette be a nemzetgyülésnek. A kamara tagjai még ugyanezen nap este ismét összegyültek, s hat szavazat ellenében minden szavazattal a Batbie által inditványozott következő napirendet fogadták el: „Miután a tegnapi szavazat semmi esetre sem foglalt magában bizalmatlansági szavazatot a köztársaság elnöke ellen, a nemzetgyülés Thiers patriotizmusára hivatkozik, s lemondásának elfogadását visszautasitja. Erre egy bizottság választatott, mely a bizalmi szavazatot s a nemzetgyülés kérelmét hirül vitte a köztársaság elnökének, s mig a bizottság Thiersnél járt, a kamara elnöke az ülést felfüggesztette. Az ülés fonalának ujból történt fölvétele után Benoist d' Azy bejelentette, hogy Thiers a küldöttség előtt kijelentette, miszerint hivatalában megmarad, s szolgálatát jövőre is fölajánlja a kamarának és az országnak. Thiers a miniszterek lemondása iránt nem nyilatkozott, a tegnapi hivatalos lap azonban egy communikét tesz közzé, mely szerint a miniszterek, mivel a nemzetgyülés által Thiersnek adott bizalmi szavazatban ők is befoglaltatnak, Thiers fölhivására megtartották illető tárczáikat. A parlament és a kormány közt tehát a béke ismét helyreállott, mely hogy tartós legyen, nagy mértékben függ nemcsak a nemzetgyüléstől, — mely békülékenységének ily nagyjelét adta, hanem Thierstől is, ki a mult szombati válságból kivonhatja jövendőbeli magatartására vonatkozólag a tanulságot. Ezen tanulság pedig a következő két főpontra vonható össze: először, hogy Francziaországban az ódon, reakczionáriusabb eszmék, tehát a protekczionális-rendszer korszaka is annyira lejárt, hogy ezen, sirjából elővonszolt csontvázba még Thiers sem képes életet önteni; másodszor: Thiers most ad oculos demonstrálva láthatja, minő következménye van annak, ha ő minden helyes és szükséges ok nélkül bele veti magát a parlamenti harczok soraiba. Ha Thiers a kamarának felelős miniszteriuma által és ennek felelősségére törekednék keresztülvinni javaslatait, a javaslatok megbuktatása legfőlebb csak a miniszterium, s nem egyszersmind az államfő lelépését vonná maga után, kinek a parlamenti pártokon fölül, s harczokon kivül kellene állania. A nemzetgyülés mult szombati bizalmi szavazata kétségtelenné teszi ugyan, hogy Francziaországban a helyzet ura még mindig Thiers, kinek megbuktatásához egyik párt sem bir sem elég erővel, sem elég bátorsággal; de már legközelebb eljöhet az idő, midőn, ha Thiers ismét ily meggondolatlanul veti magát a parlamenti viták hullámai közé, ezen hullámok összecsapnak feje fölött, s vele együtt rendszerét is eltemetik.

Az éjszakámerikai congressus a párisi communeisták sorába állott, ha ugyan hitelt adhatunk egy erre vonatkozó washingtoni táviratnak. Eszerint a congressus a Párisban elesett communeistákat a szabadság vértanuinak nevezte s ez által mintegy bizalmat szavazott annak az iránynak, mely a communeisták törekvéseiben nyilvánult. Hogy mennyi igaz e hirben: nem tudjuk; de hogy a józan világnézlet, a gyakorlati életirány legfőbb képviselőitől: a Yankee-ktől ilyes nyilatkozat legalább is absurd: az már bizonyos.

Algeriában egy idő óta secessionisztikus mozgalom mutatkozik. A constantine-i deparment főtanácsa jan. 15-i ülésében azt határozta, hogy a nemzetgyülést kérvényileg fel-

---

A londoni esküdt ellensége a koldulásnak mert maga is munkával szerzé vagyonát; de az adakozás utján azért készségesen fizeti meg önkéntes adóját évenkint a nyomor enyhitésére, a munka és becsület fejlesztésére s az ily jótékonysági intézetek szervezete valóban példányszerünek mondható.

De a pennyk természetesen még felét sem téritik meg az ily intézetek kiadásainak s a fölösleget az adományoknak kell fedezni. És e költségek épen nem jelentéktelenek, ha meggondoljuk, hogy van oly levesosztó iskola, mely naponta ezer szegény gyermeket őriz, melenget, táplál, nevel és oktat.

Különösen a lelkészek valódi lelkesültséggel és ambitióval munkálnak e téren. Ingyen és vasárnapi oskolákat, esteli előadásokat felnőttek számára, filléres takarékpénztárakat, varró-iskolákat, gyermekkerteket, ipar-oskolákat, leves-osztó egyleteket szerveznek s égnek a nemes versenyben, hogy melyiknek egyházközsége bir legelől menni a jótékonyság küzdhomokján.

Hát a mi lelkészeink legnagyobb része?!,

De hagyjuk a recriminatiót! Ne itéljük magunkat el.

Félő, hogy az itéletet a leghatalmasabb és semmi kinevezéstől nem függő biró — — az idő mondja ki föllöttünk. . .

Máskor másról.

Toth Antal.

Az 1837-iki erdélyi országgyülés története.

Békésy Károlytól.

(Folytatás.)

Egyik legfontosabb sérelmei közé sorozta a hongyülés a sóhasználhatás és sókereskedés ügyében elkövetett törvénytelenségeket. Az Approbata III. 15. czikke minden földesurnak, sőt az azon helységben lakó jobbágyoknak is a határukon termő só szabad használhatását engedi meg; a szászságnak pedig egy II. Andrástól kapott kiváltsága esztendőnként háromszor 8—8 napig elegendő ingyen aprósó adattatását rendeli, ma már azonban sok más között e kiváltságokat is elenyésztette a kormány; hasonlót tett a sóval való kereskedésre nézve is, ugyanis a leopoldi diploma 15. pontja állandósitja azon sóárt, mely a fejedelmek alatt divott, akkor pedig az aknákon kiki annyi sót vehetett, mennyit akart 12 krajczáron kövét, ha hajón akarta elszállitni, minden kő után 30 krajczárt kellett fizessen, ha pedig szekeren szállitotta csak $1^1/_2$ krajczár harminczadot kellett fizessen s vihette bárhová az ország határin tul. Ma már azonban a kereskedés határtalanul meg volt szoritva, az állam a sóból milliókra menő indirect adót vont. Európa legsógazdagabb országának lakósai idegen országból való sócsempészetre szorultak, melyért még agyonlövéssel is büntettettek. A rendek tehát kérték feliratukban a sóadattatást azok számára, kiket törvény szerint illet, a kereskedés felszabaditását s a só árának a nemzeti fejedelmek alatti mértékre leszállittatását.

Ezután a ház a törvényhatóságok gyülésein elkövetett sérelmeket vette tárgyalás alá; az e tárgyban alkotott felirat felfejti a gyülések szabad tartása körül a provisorium alatt elkövetett számtalan törvénysértéseket, az egyes szónokok vélemény nyilvánitásának meggátlását, a fegyverek közt tartott üléseket stb. elmondja a felirat, mily szoros összefüggésben vannak a törvényhatósági szabad tanácskozások az országgyülés függetlenségével, mivel e gyülések választanak a hongyülésbe s a magokba rejtett mérget az egész hongyülés testébe elöntik. Távol vannak a rendek azon vakmerőségtől, hogy a fenség törvényen alapuló jogait, törvényhozói teljes függetlenségét kérdés alá hoznák, de hasonló függetlenségért esedeznek a rendek is a hon köztanácskozásaiban, mert ezt törvény adta, mely nélkül az alkotmánynak nincs értelme. Hódoló tisztelettel nyilatkoztatják továbbá ki, hogy el nem ismerhetik azt, hogy a felség személyében egyesitett törvényhozói és végrehajtói hatalom különvált köréből kiléphetne, s igy törvényhozói hatalom gyüléseken kivül, a végrehajtói pedig a gyülésokkel szembe gyakoroltathatnék, mivel a törvények a gyüléseken előforduló rendetlenségek megbüntetését kirekesztőleg a gyülésekre magokra bizzák.

Azonban a gyüléseken elkövetett égbekiáltó visszaélések emlitésekor nem fojthatták el a képviselők fajdalmukat e haza felejthetetlen férfia Wesselényi Miklós sorsa felett, ki épen e gyüléseknek, a nyilvánosságnak lett áldozata: „Ne feledkezzünk el — mondotta Zeyk József — azon derék hazánkfiairól, kik az 1833-beli országgyülés eloszlatása következtében behozott rendszer sulya alatt most is nyögnek és tegyünk lépéseket ezek sorsa könnyitésére. Ezek közt nem lehet nem szólanom arról, ki nem némult soha, ott hol az alkotmányon, hol az egyesek jogain sebet ejtve látott, ki midőn ingani látta ősi alkotmányunkat, erős vállaival kivánta azt támasztani, de annak egybeomlását feltartani nem tudván, most is annak romjai alá temetve szenved; ki legyen ő? ne kérdje elnök ur, nem fogom nevén nevezni; a ki az ősi alkotmányt szereti, ki buzgó hazája iránt, a ki érezni tudó szivet hordoz kebelében, tudja az olyan, kiről szólok és csak az olyaktól kivánok értetni — számüzve van hazájából a nélkül, hogy valaha meg lett volna hallgatva, számüzve van, de él emlékezete kebleinkben. Mélyen sülyedett azon nép, melyben nem találkoznak magokat a közérdekért kitenni kész hazafiak; kétszerte mélyebben sülyedt az, mely a hazafi tettét méltányolni nem tudja, ilyen mélyen legalább nem sülyedtünk még és ha könnyiteni sorsán nem tudunk, azt legalább mi hatalmunkban van, nem fogjuk tőle megvonni, a forró részvét kimutatása adóját"

(Folyt. köv).

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

szólitandja, miszerint Algeriában külön parliamentet alakitson, mely a költségvetést megszabja, a gyarmat domanjei fölött rendelkezzék, az ország törvényhozását ellássa s különben is a parliamenti gyülekezetek souverainitásával felruháztassék A „Journal officiel“ tegnapelőtti száma természetesen már közli a köztársaság elnökének határozatát, mely ama határozatot megsemmisiti, habár a főtanács ezt követő ülésében önmaga visszavonta s a tagok magánkérvényének nyilvánitotta.

Oroszországban minden külföldről érkező lap ép ugy van alávetve a censurának, mint az ottani belföldi lapok. Még a hivatalos „Deutsche Reichsanzeiger“ sem képez kivételt. A legtöbb német laptól egyáltalán meg van vonva a postajogosultság. A közönség 24 órával később veszi a lapokat. A távsürgönyök hasonlókép előzetes vizsgálat tárgyai. Nagyon kezdetleges viszonyok azok.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten jan 24. 10 ó. 40 p d. e.
Érkezett: jan. 24 10 ó. 43 p. d. e.

Horvátországban a két párt mérsékeltebb elemei fusio létrehozásán dolgoznak. Ezért több előkelő pártférfiu Zágrábba jött.

Kormányunk nagy előkészületeket tesz a bank-kérdés mielőbbi megoldására, akár a bécsi bankkali egyezmény, akár önálló magyar nemzeti bank alapitása utján, de mindenesetre akként, hogy hazánk pénzügyi függetlensége megóvassék. A képviselőház ily szellemü határozatot hozand.

Porosz vallásügyminiszterré Falk, igazságügyi tanácsos neveztetett ki.

Florencz két legszegényebb városrésze leégett.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 24-én

— **Gr. Andrássy** Bécsben a külügyminiszterium palotájában e hó 21-én tartotta első estélyét, melyben a bécsi körök szine-java, a tartományi ülés tagjai, az irói és müvészi világ vettek részt. Ezerkétszáz meghivó küldetett szét ez estélyre, és 800-ra rugott azok száma, kik megjelentek. Ő felsége kevéssel 11 óra előtt Albrecht, Vilmos, Lipót és Lajos Victor főherczegek kiséretében jelent meg és a jelenvoltak közül többel élénken társalgott, s csak 1 óra felé hagyta el a termet. A fényes estélyt tánczvigalom követte, mely reggel 5 óra felé érte végét

— **Horváth Boldizsár** volt igazságügyi minisztert az a mély csapás érte, hogy elveszté atyját: Horváth Józsefet, ki e hó 21-én 80 ik évében hunyt el Pesten, s temetése e hó 24-én általános részvét közt ment végbe. Béke poraira!

— **A második** s ezuttal utolsó szinházi álarczos vigalom tegnap az elsőnél valamivel nagyobb részvét mellett folyt le; hanem a szellem — a hangulat változatlanul a régi maradt. Ugy látszik a lárva nem csak arczaink kifejezését, de kedélyünket is elváltoztatja, vagy ha ez — kedélyhangulatunkban nem okoz semmi változást: ugy nagyon csendes, komoly emberek vagyunk. A szótlan örökmozgásban lévő alakok e szinteréről jól esett szemeinknek néha egy tekintetet vetni a páholyok diszes közönségére, mert csupán az emlékeztetett arra, hogy szinházban, az élvezet helyén vagyunk, hová gyönyört meritni szokott menni az ember.

— **Báli hirek**. A kolozsvári kör báljára nagyban folynak az előkészületek. A lankadatlan buzgalmu rendezőség s annak derék elnöke Korbuly Bogdán mindent elkövetnek, hogy e vigalom régi fényét és dicsőségét megóvják. A terem fényes diszletei, a választékos tánczrend, a meglepő szép cotillioni jelvények előre kezeskednek, hogy e vigalom ujra körébe vonja társas életünk diszes hölgyvilágát. A nyomdász ifjuság is szerényen bár, de fáradhatlan szorgalommal munkál február 1-én adandó vigalma sikerére, s ha itt meglepetések nem is, de bizonyára kedélyes mulatás vár a megjelenőkre. S valóban a jótékony czél méltó is a részvétre.

— **A walesi herczeg** felgyógyulásának örömére — a Times értesülése szerint — Londonban a szt. Pál templomában hálaistentisztelet fog tartatni.

— A **helybeli magyar dalkör** közelebb érdekes müsorral dalestélyt fog rendezni. A dal fiai fáradhatlan buzgalommal törekednek a magyar dalár nevéhez ez alkalommal uj babérokat füzni.

— **Scholaster János**, a „Hilaria“ kitünő tenoristája közelebb a dalkör zászlója alá lépett, végképpen oda hagyván a Hilariát.

— **A reformátusok** helybeli főtanodájának első félévi jelentéséből látjuk, hogy ez intézetben volt összesen 498 tanuló, kik 32 tanitó oktatásában részesültek. A tanodai énekkar 79, a zenekar pedig 6 tagot számlált. A magántanitók 51-en valának.

— **Tóth Sándor** helybeli m. k. pénzügy igazgatósági fogalmazó gyakornok a nagyszebeni pénzügyigazgatósághoz fogalmazóvá neveztetett ki. Örvendünk, hogy a német hivatalnokok központja ily derék, tevékeny magyar fiatal emberrel szaporodott.

— **A K. Közlöny** folytatja Kis Sándor városi bérlő érdemeinek lajstromozását. Most a szesz-árulási jog haszonbérlése körüli viselt dolgokra került a sor s mondhatni igen szép egy litania vált belőlük. A panasz tárgyait legfőbbrészt azok a visszaélések képezik, melyeket a v. képviselőtestület tegnapelőtti gyülésén Szász Domokos interpellatiójában fölemlitett. Meglátjuk, mit tesznek a város atyái ez égető kérdés enyhitésére.

— **Vilmos német császár** a bajor királynak a fekete sasrend szalagját adományozta.

— **Porosz humanitás**. A vitri collegium igazgatóját a poroszok három havi valamely német erősségben töltendő fogságra itélték, azon egyszerü okból, mivel a német katonáknak szemrehányásokat tett.

— **Nem akar apellálni**. mult héten a budai járásbiróság előtt tárgyalás után egy vidéki alperes, ki ez uttal először volt biróság előtt, elmarasztaltatván, fölszólittatott, hogy akarja-e ügyét fölebb vinni? — Az alperes sokáig gondolkozott, majd kikérdezte, hogy melyik miniszteriumhoz kell apellálni s midőn a biró a királyi táblát emlitette, haragosan viszonzá: Oda nem akarok, hanem vagy a tanügy- vagy a pénzügyminiszteriumhoz! — Hiába kapaczitálták, nem akart elállani szándékától, mert annál a miniszteriumnál ismerősei vannak, a királyi táblához apelláljon a fölperes, ugymond, ha neki talán ott vannak ismerősei. Végre is kifizette tartozását s senkisem apellált.

— **A 48-as párt** „országos“ értekezlete is megtartatott mult vasárnap Pesten. Mint a lapok irják, részt vettek az országos gyülésben mintegy 50, mondd ötvenen. Természetesen szép dictió volt elég.

— **A hógulák** elhordatásához erélyesen hozzáláttak. E tényt örömmel constatáljuk és tegnapi számunkban tett megjegyzésünket a hórétegek felhalmozására nézve szivesen igazitjuk helyre.

— **Frigyes Károly** herczeg a Carnevalt Rómában fogja tölteni; Mihály orosz nagyherczeg és neje szintén oda váratnak.

— **A franczia** „Republique“ hire szerint a madridi, brüszszeli és spanyol udvarokhoz közelebb uj követek neveztetnek ki.

— **Falk** cultusministerré történendő kinevezését bevégzett ténynek tekintik Berlinben. Jogi körök nagyon dicsérik e férfiunak mélyen beható itéletét és kiváló értelmét. (Ez a Falk természetesen nem az a Falk, a ki a „Pester Lloyd“-ot szerkeszti.)

— **Guttman Sándor**, gyöngyösi származásu zenetanitó, gyermekes atya, ki meghivás következtében, mint zenetanár Bukarestbe utazik, Fehérvárott kénytelen volt utját félbeszakitani, nejét sulyos betegség kötvén ágyához. A minden anyagi segély nélkül álló atya az ismeretlen helyen, utközben, semmi szerzési módhoz nem nyulhatván, a jótevő szivekhez fordul s a királyi biztosság engedélye alapján könyöradományokat kér a szánakozóktól, mely czélból vasárnapig itt mulat, hosszasabb időt itt sem tölthetvén, miután beteg nejéhez és gyermekeihez kell Fehérvárra visszasietnie. Szerkesztőségünk szivesen vállalkozik a kegyes adományok közvetitéseért s a maga részéről megnyitja az adakozást 2 frttal, melyhez járul özv. Szász Károlyné 1 frtja, összesen 3 frt.

— **(A világ-posta-congressus)** ügyében a berlini kormány kérdést intézett a lajtántuli kormányhoz, hajlandó volna-e az a tervezett reformokat pártolni és a kongressuson részt venni. A bécsi ministerium megegyezőleg nyilatkozott s pártolja különösen az egyöntetü nemzetközi viteldij-rendszert, a dijak leszállitását, ugyszintén a postaküldemények vámkezelése körül eszközlendő könnyitéseket. A magyar kormány remélhetőleg ugyanily értelemben fog nyilatkozni.

— **Az „Apolló“** zenemü-folyóirat 2-ik száma is megjelent a következő tartalommal: Nocturne, Mihalovich Edmundtól; „Hulló levelek“ Erney Józseftől; „Szundikáló nóta“ négy kézre Feigler Victortól (a folyóirat szerkesztőjétől) és „La Gracieuse“ polka-mazurka Jósika Kálmántól. Mint halljuk, e folyóirat már megérdemlett pártolásnak örvend. Előfizetési ára egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Megrendelhető minden könyv- és zenemükereskedésben, s a postahivatalkonál.

— **A köztársaságiak** rendetlenkednek Londonban s a marseillaist széltiben dudolják. Közelébb a royalisták gyülekezetének elnökét kiüzték a meetingből. A rendőrség — ugy látszik — az ily idylli jeleneteknek csak szemlélője.

— **Gyujtogató egér** M.-Vásárhelyt a székháza főjegyzői irodájában a napokban éjjel gyulás történt, miből nagy baj kerekedhetett volna, ha korán észre nem vétetik. A jegyző asztalán az irományok lángba borultak. A vizsgálat határozottan kimutatja, hogy e tüz a gyufatartóban keletkezett s más uton nem támadhatott, mint hogy egy egér a gyufa rágcsálásokhoz kezdett. Egyéb baj nem lett, mint az, hogy a főjegyzőnek elégett egy csomó aktája s a gyujtogatónak hihetőleg megperzselődött bajussza.

— **Washingtonban** a külügyek kongressusa egyhangulag elhatározta, hogy a német követség a franczia és ángol követségekkel egyenlő rangra emeltessék.

— **Gyászhir**. Biró László szathmári püspök e hó 19-én elhunyt. Mily nagy jótévője volt egyházmegyéjének, a következő adatokból tünik ki: 87 szegény árva tanuló ellátásáért évnegyedenkint 2500 frtot fizetett, azonkivül házi szegények felsegélésére évenkint 18.000 ftot osztott ki. Béke e ritka főpap hamvaira!

— **Beküldetett**. Vallás és erkölcsi közönyösség, részvétlenség majd mindenütt! Nem lehet tehát elég hálával és köszönettel lenni, az oly község és egyének iránt, kik e baj orvoslását elésegitni igyekeznek. Egy ily község itt Fehérmegyében Kis-Enyed, mely sokat, nagyon sokat szenvedett, s mondhatni az 1848-dik év pusztulással fenyegető árját leginkább érezte, annyira, hogy lakói a szenvedést, romlást máig is fájdalmas visszaemlékezéssel és nagy szegénység közt emlitik; mindazonáltal saját keblök sugalma és lelkes egyházgondnokuk többszöri felszólamlása által indittatva: közelebbről legatust kértek, s mondhatni csekély anyagi tehetségökhez képest jól is jutalmazták, Köszönet érte! Vajha e példa intőleg szólna a szegénységet távolról is alig ismerő községek és egyéneknek, kik hideg részvétlenséggel viseltetnek egyházuk, vallásuk s az erkölcsiség szent és magasztos követelményei iránt.

— A **horvát** nemzeti párt köreiben nagy a levertség az országgyülés feloszlatása miatt.

— **Szeredai Ignácz** hunyadmegyei alispán egy 6 éves zergebakot adományozott a dévai tanitóképezde muzeumának, bizonyságául annak, hogy Erdélyben ma is van még kőszáli zerge.

— **A zágrábi** délszláv akadémiára Burgstaller Pál fiumei nagy kereskedő ezer forintot ajándékozott.

— **Az érsekujvári** kasinó a 76 éves korában elhunyt Balogh János nyugvóhelyét emlékoszloppal akarja megjelölni.

— **Dr. Rokitanski**, a nagy hirü bécsi orvos, aggasztólag megbetegült.

— Hg. **Czartorisky László** régi lengyel szokás szerint menyasszonyának, Margit nemoursi herczegnőnek egy darab kenyeret és sót, mint a bölcsesség jelvényét, a só megolvadása ellen egy szüz Máriás magyar aranyat nyujta át térden állva az esküvő után.

— **Bécsben** az éjszaki pályaudvarban folyó hó 20-án hg. Hohenlohe, Nopcsa, Banhaus kereskedelmi ügyér megvizsgálták a cs. kir. udvari vasuti kocsikat. A bizottság elismeréssel szólott a kocsik s azok berendezéséről, s egyszersmind határozott kifejezést adott annak, hogy ő felsége a királyné számára egy külön kocsi minden kitelhető kényelemmel és fénynyel rendeztessék be, mely alkotásánál fogva minden osztrák államvaspályákon használható legyen.

— **Gyászhir**. Grillparcer Ferencz, Ausztria és Németország veterán költője, kinek 80-dik születés napját alig egy éve egész Németország lelkesedéssel ünnepelte s a fejedelmi kegy kitüntetésekkel halmozta el, Bécsben folyó hó 21-én életének 81-ik évében elhunyt. Nevének emlékoszlopot müveiből emelt. Nyugodjék békével.

— **Dr. Nelaton**, a világhirü mütő — párisi hirek szerint — haldoklik.

— **A telepitvényi** törvényjavaslat a felső ház jogügyi bizottmányában öt ülésen keresztül tárgyaltatván, mint a „P. L.“ értesül, ujolag módosittatott, a tiz hold külsőség megadása elvettetett s az igazságügyminister eredeti szövege fogadtatott el, hogy az illetőknek a belsőség megváltására legyen joguk. Erdélyben a havasokban e belsőség 8000 □öl lehet. Ellenben ha a telepitvényes ki akar vonulni a községből, a földesur köteles belső telkének becsértékét neki megfizetni.

KÖZGAZDASÁG.

Szlávy miniszter körlevelei.

A gazdasági egyletek intézménye még nem érte el nálunk a fejlettség azon fokát, melyre képes és hivatva van. A földmivelési miniszter közelébb két körlevelet intézett valamennyi egylethez s ez üdvös intézmény fejlesztése érdekében az első körlevél azt kivánja, hogy a gazd. egyletek 1868. évi országos értekezletének határozata szerint az egyletek minden év elején küldjenek be tüzetes jelentést lefolyt évi működésökről, az elnök, titkár nevéről és lakásáról, a tagok számáról, az egyleti vagyonról, a rendezett kiállitásokról stb., hogy ekként a miniszterium az egyletek működése felől lehetőleg tájékozva legyen. — A második körlevél a folyó évi teendőkre vonatkozik s ezt fontossága miatt egész terjedelemben közlendőnek véljük. A körlevél igy szól: „Gazdasági viszonyaink emelése s fejlesztése körül oly számos a teendő, hogy abban csak fokozatos haladás lehetséges. — Midőn ezen teendők iránt a vezetésem alatti ministerium, eddigi eljárásához képest, az év elejen bizonyos programmot tüz ki magának, ez alkalommal az ország viszonyainak közvetlenebb ismeretével biró gazdasági szakegyletek közremüködését is kivánom igénybe venni, s ez okból felkérem az egyesületeket, hogy saját területének viszonyaiból meritett tájékozás után állapitsa meg azon teendőket, melyeket a mezőgazdaság emelése, s az akadályok elháritása érdekében legégetőbbeknek tart; készitsen általában, de főleg a jelen évre bizonyos tervezetet, mely szerint a kitüzött teeendőkben eljárni szándékozik, s legyen szives ezen tervezetét minél előbb ide megküldeni, hogy igy az ország összes gazdasági szakegyleteinek részletezései alapján teendő intézkedéseim sulypontját azon teendőkre fektethessem, melyek szükséges volta első sorban áll, és ezáltal a rendelkezésemre bizott eszközök leggyümölcsözőbb felhasználása biztositthassék. A mennyiben az egyesület bemutatandó tervezetében oly teendők foglaltatnának, melyek a miniszterium részéről nem csak szellemi hozzájárulást, hanem anyagi támogatást igényelnének: az ily esetekre nézve felkérem az egyesületet, hogy részletes és indokolt javaslatot tegyen, megjegyezvén, hogy az esetleg segélyeket illető igényeit, tekintve a hasonló czélokra rendelkezésemre álló alapok korlátolt voltát, lehető szerény mértékre szoritsa. — Az egyesületek részéről beérkezendő javaslatok felett az összes tervezetekből nyerendő tájékozás alapján fogok a tárgyak sürgős voltához képest megállapitandó sorrendben határozni. Önként értetik, hogy a tett javaslatok egy része csak feltételesen lesz tekintetbe vehető, miután a most bekért tervezetek egyik czélja épen az, hogy bizonyos egyforma intézkedések, pd. hasonczélu kiállitások, versenyek s egyéb intézkedéseknek közel vidéken egyidőben összeesése s igy az erőknek az ügy hátrányára való elforgácsolása lehetőleg elkerültessék. Hogy a kérdésben forgó tervezetek által szándékba vett czél eléretthessék, szükséges, hogy azok minél előbb a miniszterium birtokában legyenek, ugyanazért felkérem az egyletet, hogy ezen tervezetet tüzetes megvitatás után elkészitvén, azt ide mielőbb beküldje s átalában a gazdaság terén eddig folytatott közhasznu munkásságában ernyedetlenül kitartván, becses szakmüködésével kitüzött teendőimben ezentul is támogatni szives legyen.“

Kimutatás. A Kolozsvári takarékpénztár 1871. December havi üzlet forgalma.

Bevétel:	
Betétek 181. tétel után	f. 32001.32
Visszafizetett váltók	f 116245 —
Visszafizetett előlegek	13655 —
Befizetett kamatok	3144.62
Külömbféle dijak	887.35
Érték papirokért	10057.62
Értékpapirok kamataiért	2742.49
Elhelyezmények után befizetett kamatok.	1357.42
Bécsi bankháztól	14.80
Állam illeték előlegek után	42.70
	180148.32
Pénztármaradvány November 30-ról	56485.72
	236634.04
Kiadás:	
Visszafizetett betétek s tőkésitett kamatok 119. tétel u: f.	51465.28
Betétek után kifizetett folyókamatok	124.75
Leszámitolt váltókra	119900.—
Előlegekre	7900 —
1870-ik évi osztalékra	35.—
Kezelési költségekre	221.69
Többek számlájára	8500.—
Tiszti fizetésekre	263.44
Megjelenési tisztelet dijakra	162.—
Értékpapirokra	775.—
Bécsi bankháznak értékpapirokért	1033.33
Jövedelmi adóra	356.32
Állam illeték előlegek után	42.70
	190869.51
Pénztári maradvány December 31-én	45764.53
	236634.04

Kolozsvártt, Január hó 1872.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 22-én 5% Metalliques 100 fr 63.15. Kamat—.—. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 73 25. 1860. Kölcsön 108.75. Bankrészvény 878. Hitelintézeti részvények 345. frt. 353.50. London 11 ft. st. 115.45. f. 20 kr. Ezüst 114.10. Cs. kir. arany 5.48 5/10. Napoleondor 9.17.

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.40. Temesi 78.75. Erdélyi 77.75. Horváthországi 78 50

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

12. 1872. (37) (1—1)

A gyulafehérvári

takarékpénztár részvénytársulat

alapszabályait a magy. kir. földmivelés és kereskedelemügyi nagymélt. m'niszterium 1871. December 7-kén 12850 szám alatt megerösitvén — a nevezett társulat igazgatósága által ezennel köztudomásra hozatik, hogy a társulat 100,000 frt. alaptőkével, mely összegből egyelöre 30% = 30,000 frt. befizettetett — működését **f. é. Február 1-n megkezdi.**

A társulat körébeni üzletágak:

a) Pénzbétételek elfogadása, pénztári könyvecskékre.

b) Előlegezés: államkötvényekre, állam által biztositott vállalatok teljesen befizetett részvényjegyeire, elsöségi kötvényekre, záloglevelekre, arany- ezüst pénzekre, arany- ezüstnemüekre, és Gyulafehérvár városban letező részvénytársulatok alapszabályilag befizetett részvényjegyeire.

c) Váltó leszámitolás.

d) Kölcsönzés telekkönyvezett földbirtokra, háztelkekre.

e) Osztrák magyar állam elsöségi kötvények, záloglevelek és Gyulafehérvár városi kölcsönpapirok vásárlása.

Az elöllegezési, kölcsön adasi és váltó leszámitolási díj — s kamat fokozata az alapszabályok 45-dik §-e értelmében, időnként közzé tétetik.

A társulat igazgatósága:

Elekes Károly elnök. Barts Ferencz alelnök.

Nagyválasztmány:

Kovács Elek, Madurovich Gyula. Mendl Mózses, Bóósz Károly, Deutsch Lázár, Mihelyes Zsigmond, Klemens János, Kohn Manó, Reiner Zsigmond, Fürst Dávid, Löbl Izsák, Jónás Adolf.

Igazgató választmány:

Csiki Kristóf, Kohn Ilyés, Mégay Károly, Mendl Jakab, Körner József, Glück Jakab.

Vizsgáló bizottság:

Kocsis Mihály, Mendl Manó, Arnstein Lipót.

Gyulafehérvárt, 1872. Januar 19-kén. **Az igazgatóság.**

A farsangi idényre.

(25) (2—3)

A legujabb

báli ruha-kelme

minden árban és szinben,

selyem- és tárlatánból, ugyszintén fekete és szines selyem-kelme,

báli készletekhez szükséges tárgyak u. m.

virág fejdisz, legyező, kéztyü, czipő,

mieder a ruhákhoz illő öszveállitásban

megérkezett

GÁMENTZI JÁNOS

kizárólag **női-divat** és szövet-kereskedésébe

Kolozsvártt, a főtéren

A farsangi idényre. A farsangi idényre. A farsangi idényre.

---

(76) (48—*)

VICTORIA

biztositó társaság Kolozsvártt

5.200,059 forint 54 kr. biztositéki alappal

biztositásokat fogad el:

I. **Tűzkárok** ellen.
II. **Szállitmányi áruk** — uton elkárosodása ellen.
III. **Jég-károk** ellen — mindennemü terményekre.
IV. **Végre** minden módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosit:

a) halálesetben fizetendő tőkéket;
b) a biztositónak még életében fizetendő tőkéket;
c) gyermekek számára nevelési, kiházasitási vagy férjhezmeneteli tőkéket;
d) nyugdij vagy életjáradéki összegeket:
e) temetkezési költségeket;
f) közvetiti az általa alakitott **tulélési csoportokat.**

Életbiztositási pèldák.

I. Halálesetre biztositott 2000 forint tőke évenkénti díja a biztositó

20 —	30 —	40 —	50
éves korában kezdődöleg			
34 frt **60** kr.	**45** frt **40** kr.	**63** frt **40** kr.	**95** frt **20** kr.

II. Kiházasitási 1000 forint tőkéért, mely a gyermeknek 20-ik évében fizettetik ki, évenkénti díjban esik, ha a kedvezményezett gyermek a bélépéskor

2 —	4 —	6 —	8
éves			
34 frt **20** kr.	**42** frt — kr.	**51** frt **20** kr.	**64** frt — kr.

III. Ha egy jelenleg 25 éves egyén 60 éves korától kezdődöleg évenkénti 1000 frt. járadékot kiván magának biztositani, fizet évenként 81 frtot o. ért.

IV. Hogy egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyikök elhalásakor a a tul élő részére 2000 forint legyen biztositva, fizetni kell díjban: 62 forint 60 krt. évenként. Mindezen miveleteknél a biztositók még **az évi nyeremény felében is részesülnek.**

V. Hogy egy 38 éves egyén halála esetére 100 forint temetkezési költséget biztositson, fizet évenként, ½ évenként, ¼ évenként, havonként

3 frt **15** kr.	**1** frt **63** kr.	**82** krajczárt.	**28** krjcrt.

Egyéb módozatokra nézt s különben is mindenekben bővebb felvilágositással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és helyben

A VICTORIA biztositó társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

(Főtér **278** sz. **1**-ső emelet hátul.)

---

(38) (1—2)

A Déezs közelében fekvő „**Guga**“ nevü erdőben a m. keleti vasút II. Építészeti osztálya

16000 szál tölgyfát ad el a tövén.

A venni szándékozók eziránti ajánlataikat

legkésőbbre a folyó 1872 január-hó 31-dikéig

nyújtsák be a fentnevezett épitészeti osztályhoz, **Kolozsvártt, Széchenyi-téren, a Jakab Elek házában levő irodába.**

---

(24) (2—3)

A magyar királyság és tartományai hirdető közönségének kényelmére

PESTEN uriutcza 13. sz. alatt

fiókűzletet nyitottunk, mely a világ összes lapjai számára ösmert pontossággal intézi el a bizományokat.

HAASENSTEIN és VOGLER,

hirdetés-közvetitők

Bécsben, Prágában, Bazelben, Berlinben, Bernben, Boroszlóban, Chemnitzen, Churon, Drezdában, Erfurtban, majnai-Frankfurtban, St.-Gallenben, Genfben, Halleban, Hamburgban, Kölnben, Lausanneban, Lipcsében, Lübeckben, Luzernben, Magdeburgban, Metzben, Münchenben, Neuchâtelben, Norimbergában, Stuttgartban, Zürichben.

LEGUJABBAN MEGJELENTEK!

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt

kaphatók:

Egyházi beszédek.

Irta s elmondta **Filó Lajos** nagy-körösi ref. lelkész.

I. füzet: Ünnepi és alkalmi beszédek.

Ára 1 frt 50 kr.

ROME

et la

république française.

Par M. JULES FAVRE de l'académie française.

Ára 5 frt 7 kr.

A KARTHAUSI.

Irta br. EÖTVÖS JÓZSEF. 6-dik, jutányos kiadás.

Ára 1 frt.

Elbeszélések.

Irta JÓSIKA JULIA. 2 kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Erdélyi képes nagyobb naptár

1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

Közhasznu

Erdélyi Képes Naptár

1872-dik szökö évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.
Sok képpel, tanulságos és mulattató olvasmányokkal.

Ára 26 kr.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélposta indulása s érkezése, távirda, kamat-számitás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára **30** kr. postán küldve **35** kr.

Gazdasági zseb-naptár

1872-re.

12-dik évfolyam.

Szerkesztő Kodolányi Antal. Ára **2** frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj